

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 322/2010-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. januára 2011 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka v konaní o sťažnosti Ing. J. J., H., zastúpeného advokátom JUDr. J. K., Advokátska kancelária, H., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nečinnosťou Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 133/2007, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. J. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II vo veci vedenej pod sp. zn. 8 C 133/2007 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava II p r i k a z u j e v označenej veci konať bez zbytočných priet'ahov.

3. Ing. J. J. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré j e Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý mu zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II j e p o v i n n ý nahradiť Ing. J. J. trovy právneho zastúpenia v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. K. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. apríla 2010 doručená sťažnosť Ing. J. J. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces a prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) nečinnosťou Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 133/2007.

2. Sťažovateľ sa v predmetnom konaní ako žalobca od 12. marca 2007 domáha určenia existencie pracovného pomeru voči žalovanému subjektu, o ktorom nebolo doteraz meritórne rozhodnuté, a to aj napriek dvom sťažnostiam adresovaným predsedovi okresného súdu, ktorý priet'ahy uznal a ospravedlnil sa za ne.

3. Sťažovateľ sa preto domáha, aby ústavný súd vyslovil, že jeho základné právo garantované čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v označenom konaní porušené bolo, okresnému súdu prikázal konať bez zbytočných priet'ahov a zaplatiť mu finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € a náhradu trov konania v sume 254,88 € k rukám

jeho advokáta. Finančné zadost'učinenie podaním z 5. januára 2011 zvýšil na 100 000 € s odôvodnením, že je od 1. januára 2011 evidovaný na úrade práce, lebo do skončenia súdneho sporu sa nemôže zamestnať.

4. Predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení z 8. júla 2010 uznala u konajúceho sudcu priet'ahy v konaní a netrvala na ústnom pojednávaní.

5. Ústavný súd následne bez nariadenia ústneho pojednávania, od ktorého nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci z hľadiska priet'ahov v konaní, pristúpil k prieskumu dĺžky konania z hľadiska jej primeranosti a dospel k záveru, že sťažnosť je dôvodná.

6. Zo spisu okresného súdu sp. zn. 8 C 133/2007 ústavný súd zistil, že posledným procesným úkonom bolo oznámenie z 26. októbra 2010 účastníkom konania, že pojednávanie určené na nasledujúci deň, t. j. na 27. október 2010 sa zrušuje, lebo konajúci sudca predkladá spis ústavnému súdu; aj tento zmarený termín svedčí o „prístupe“ sudcu k prerokovávanej veci (mohol totiž vec prerokovať a prípadne aj rozhodnúť, a len potom spis ústavnému súdu predložiť).

7. Ako vyplýva z judikatúry ústavného súdu, nemožno primeranosť dĺžky civilného konania vyjadriť numericky, v zmysle určenia lehoty jej trvania, ktorú je vždy potrebné považovať za primeranú a ktorej prekročenie by bez ďalšieho značilo neprimeranosť doby občianskeho konania s následkami v podobe porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy. Primeranosť dĺžky civilného konania je potrebné skúmať a preverovať v každom prípade jednotlivo vo svetle konkrétnych okolností prerokovávanej veci. V tejto súvislosti už bol v judikatúre ústavného súdu i v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva pomenovaný celý rad kritérií, podľa ktorých možno posudzovať primeranosť dĺžky konania s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu. Ide o charakter prerokovávanej veci, teda hlavne o jej skutkovú a právnu zložitosť, závažnosť, rozsiahlosť či obťažnosť dokazovania, ďalej o spôsob správania účastníkov a súdu v priebehu konania, o posúdenie prípadných osobitných okolností, ktoré môžu spôsobiť priet'ahy v konaní, a tiež o to, čo bolo pri

prerokovávaní vecí pre sťažovateľa v hre, resp. aký malo konanie pre neho význam (porov. napr. rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva Philis proti Grécku, 1997, Pélissier a Sassi proti Francúzsku, 1999, nález ústavného súdu z 29. apríla 2009 sp. zn. I. ÚS 257/08 či nález sp. zn. I. ÚS 413/08). Pri zvážení už uvedených kritérií je ústavný súd toho názoru, že sporná záležitosť sťažovateľa nebola v primeranej lehote prerokovaná a najmä právoplatne skončená.

8. Charakter prerokovávanej veci neodôvodňoval nutnosť konať o sťažovateľovej žalobe o pracovnoprávných nárokoch po dobu dlhšiu, ako je všeobecne obvyklé (2 – 4 roky v oboch stupňoch), pretože zložitosť tohto prípadu neprekračuje rámec podobných civilných vecí. Taktiež proces dokazovania v danej veci nevykazoval rysy výnimočnosti, spôsobujúcej potrebu viesť civilné konanie po dobu dlhšiu, ako je obvyklé. Preto nemožno tolerovať, aby zatiaľ len v jednom štádiu konania (pred okresným súdom) bola dĺžka konania viac ako 3 roky, a to bez ohľadu na celkový rozsah nevybavenej súdnej agendy na okresnom súde zapríčinennej nižším či nedostatočným počtom sudcov ap.

9. Vzhľadom na uvedené skutočnosti a celkovú dĺžku konania je ústavný súd toho názoru, že okresný súd v prerokovávanej veci prekročil dané medze konať bez zbytočných prietahov a skončiť ju v primeranej dobe v zmysle uvedeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorého porušenie sťažovateľ namietal. V občianskom súdnom konaní je totiž povinnosť súdu konať bez zbytočných prietahov konkretizovaná vo viacerých ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktoré sa mali aplikovať ihneď po prekročení určitej „povolenej hranice“ najmä po sťažnosti na prietahy v konaní adresovanej predsedovi okresného súdu sťažovateľom (túto zopakoval ešte viackrát).

Podľa § 6 OSP v konaní postupuje súd... tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná.

Podľa § 100 ods. 1 OSP len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Podľa § 114 ods. 1 OSP súd pripraví pojednávanie tak, aby bolo možné rozhodnúť o veci spravidla na jedinom pojednávaní.

O prieťahoch v súdnom konaní možno hovoriť vtedy, ak súd vôbec nevyužije tie procesné inštitúty alebo iné prostriedky, účelom ktorých je zabezpečenie nielen účinnej, ale tiež rýchlej ochrany práv alebo záujmov účastníkov konania.

10. K zbytočným prieťahom v súdnom konaní môže teda dôjsť nielen samotným nekonaním príslušného súdu (sudcu), ale aj takou jeho neefektívnou činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania, čiže k právoplatnému rozhodnutiu vo veci. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby súd vec len prerokoval alebo vykonal a vykonával rôzne procesné úkony (bez ohľadu na ich počet), ale je potrebné, aby vec právoplatne skončil.

11. Ďalej ústavný súd posudzoval správanie sťažovateľa v priebehu konania a na základe vyžiadaného spisu dospel k záveru, že sťažovateľ neprispel k predĺženiu konania.

12. Ústavný súd rovnako s ohľadom na už uvedené kritériá posudzoval existenciu prípadných osobitných okolností, ktoré mohli spôsobiť prieťahy v konaní, a uzavrel, že ani k týmto v konaní nedošlo, resp. sa zo spisu okresného súdu nepodávajú. Napokon vzal ústavný súd do úvahy potrebu zistenia toho, čo bolo pre sťažovateľa v hre. V jeho prípade išlo o existenčné nároky z titulu neplatného skončenia pracovného pomeru. Preto právom žiadal o urýchlené skončenie veci a nastolenie právnej istoty k spochybnenému pracovnoprávnemu postaveniu.

13. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo (nečinnosťou súdu), prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

14. Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu

Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Vzhľadom na okolnosti prípadu, povahu veci a celkovú dĺžku konania ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade suma 1 500 € zodpovedá primeranému finančnému zadost'účeniu s'ťažovateľa za ujmu, ktorú zatiaľ utrpel, s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania a povahu veci. Riadil sa pritom najmä judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (porov. Keszeli v. Slovenská republika ap.), ale aj úvahou, že cieľom primeraného finančného zadost'účinenia je len zmiernenie nemajetkovej ujmy, teda určitá satisfakcia za existujúci stav právnej neistoty, čo sa týka výsledku súdneho sporu zapríčineného výlučne súdom, a nie úplná reparácia prípadnej škody, o ktorej bude rozhodovať všeobecný súd. Preto žiadosti o priznanie finančného zadost'účinenia v sume 100 000 € nemohol absolútne vyhovieť.

15. Vzhľadom na to, že okresný súd ešte vo veci nerozhodol, prichádza do úvahy aj požiadavka s'ťažovateľa prikázať mu ďalej konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

16. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania s'ťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. J. K. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich priznal v požadovanej sume 254,88 € za úkony právnej pomoci, ktorú zaplatí okresný súd na účet advokáta do 2 mesiacov od doručenia tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. januára 2011